

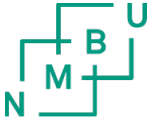

LANDTIME - The Planning and Building Act between market demand, land policy, sustainability, temporality, and intergenerational justice (2021-2025)

Møte mellom KDD og fem pågående planprosjekter – Del 2 Innhold og nytteverdi 22. april 2022

Knut Boge & Marius Grønning, LANDSAM, NMBU

Disposisjon

Kort prosjektbeskrivelse

Samarbeidspartnere

Forventet nytteverdi

Status og fremdrift så langt

Plan for formidling

LANDTIME - The Planning and Building Act between market demand, land policy, sustainability, temporality, and intergenerational justice (2021-2025)

- NMBUs Fakultet for landskap og samfunn (LANDSAM) – prosjektleder førsteamanuensis Knut Boge (Institutt for Eiendom og Juss)
- Åtte forskningsspørsmål:
 - Hvordan fungerer PBL som «gearkasse» i det norske styringsapparatet for håndtering av ulike målestokker i tid og rom? (WP1)
 - Hvordan fungerer PBLs instrumenter i samspill med sektorlovningen og eiendomsretten for å sikre bærekraftig håndtering av en betydelig økning i naturbasert reiseliv og utendørs friluftsliv? (WP2)
 - Hva er spenningene mellom forutsigbarhet og fleksibilitet og bruk av regulatoriske og skjønsmessige instrumenter i detaljreguleringer? (WP3)
 - Hva er konsekvensene av at PBLs virkemidler for å estimere og fordele nettogevinstene fra omfordeling av arealer for å fremme en bærekraftig utvikling har vist seg å være tidkrevende og kompliserte? (WP4)
 - Bør PBLs krav til planprosesser differensieres ift geografisk kontekst, kommunenes ressurser og tiltakenes kompleksitet? (WP5)
 - Er PBL et adekvat virkemiddelapparat for at regional og kommunal planlegging skal fremme bærekraftig næringsutvikling? (WP5)
 - Hvordan påvirker planmyndighetenes bruk av PBLs hjemler for regional og kommunal planlegging planleggingens formåls- og kostnadseffektivitet, legitimitet og rettferdighet? (WP5)
 - Hvordan løser PBL og relevant sektorlovgivnings virkemidler for regional og kommunal planlegging utviklingskonflikter, altså miljøvern vs. sosial rettferdighet, og sikring av bærekraftig utvikling og intergenerasjonell rettferdighet? (WP5)

Samarbeidspartnerne

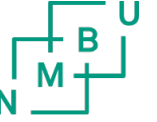

- Fra praksisfeltet

- Nordland fylkeskommune
 - Flakstad kommune
 - Vågan kommune
 - Vestvågøy kommune
 - Meløy kommune
- Bergen kommune
- Indre Østfold kommune
- Domstolsadministrasjonen

- Fra akademien

- NMBU (Prosjekteier)
- Aalborg universitet (DK)
- Université Rennes 2 (F)
- Transportøkonomisk institutt (TØI) (N)
- Carl von Ossietzky Universität Oldenburg (D)
- Institute for National Policy Research/Technion (ISR)
- Normandy Chair for Peace (F)

Forventet nytteverdi

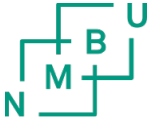
- Oppfølging av EVAPLAN (2014-2018)
- Gjennomgang av systemutbedringer og erfaringer knyttet til håndtering av tid og hensynet til framtidige generasjoner i PBL, som et bidrag til norsk og internasjonal kunnskap om planlegging og offentlig forvaltning.

Status og fremdrift så langt

- WP0 Prosjektledelse (Knut Boge)
- WP1 Håndtering av overlappende, ulike tidshorisonter innenfor romlig utvikling og planlegging (Marius Grønning)
- WP2 Tidshorisonter, statiske og dynamiske elementer i lokal planlegging (Knut Bjørn Stokke)
- WP3 Spenninger mellom forutsigbarhet og fleksibilitet i reguleringsplaner (Terje Holsen)
- WP4 Mer tidseffektiv gjennomføring av planer (Helén Elisabeth Elvestad) WP5 Sammenstilling, sammenligning, syntese, kompetanse- og systemutfordringer, samt policyanbefalinger (Knut Boge)

Hva er en plan?

- En **romlig** avgrensning
- En **tidsmessig** avgrensning
- En **forening** av to elementer
 - En **romlig figur** (grid, diagram)
 - Normer og regler for hvordan **rettigheter** tildeles og anvendes
- Opprinnelsen til en **styringssyklus** (4 år, 12 år, 70 år?) med inkrementelle beslutninger

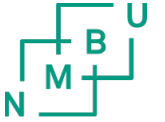

- **Planleggingens framtidorientering**

- Planleggingen organiserer vår evne til å se framover i tid
- Vi ser menneskelig bosetning tilbake til siste istid, ca. 10.000 år, men ikke forbi dette århundret
- I planer ser vi vanligvis ikke lenger enn én generasjon framover (20-30 år)
- Presserende omstilling har kortet ned på planers tidshorisonter, for å stabilisere forholdet menneske/natur

- **To dominerende tidsperspektiver**

- **Dystopiske narrativer:** bevissthet om nåværende krise, basert på prognoser og mål, med det 21. århundret som målestokk
- **Omstilling:** global synkronisering rundt klimakrisen og naturkrisen, FNs bærekraftsmål for 2030 og Parisavtalen.

Tid er strukturert av ulike offentlige styringsbehov

– typiske operasjoner i romlig planlegging og hvordan de er institusjonalisert i tre land

1. **Prosjektplanlegging:** fokus på gjennomføring
2. **Sektorplanlegging:** (planlegging basert på enkeltkriterier) bevaring, sektorforvaltning, offentlige anlegg
3. **Responsiv planlegging:** fokus på forsyning, langsiktige mål, volum
4. **Strategisk planlegging:** støtte for transformativ styring, fokus på innovasjon
5. **Offentlig tjenesteytelse:** samfunnsplan, velferd, fokus på demografi, sosial infrastruktur og omfordeling
6. **Lederskap:** politisk og administrativt, planers varighet og tidshorisonter, flernivåstyring, rutiner for oppdatering og oppheving
7. **Beslutning:** produksjon av planer, kunnskapsgrunnlag og prosessering, kommunikasjon, vurdering, vedtak

- Bedre klima- og miljøforvaltning
- God forvaltning av naturressurser, kulturminner og kulturlandskap
- Hensiktsmessig infrastruktur
- Styrking av fylkets konkurranseevne

For å få til en praktisk innretning av dette arbeidet, er det tatt utgangspunkt i fylkets fire delregioner:

- Mosseregionen
- Indre Østfold
- Nedre Glomma
- Halden/Aremark

Overordnede mål og strategier

De overordnede målene og strategiene bygger på nasjonale og regionale planer, herunder Fylkesplanen mot 2050.

4.1 Samfunns mål

Østfold skal ha et transportsystem som fremmer helse, miljø, kultur og verdiskaping. Transportsystemet skal bidra til positiv regional utvikling med attraktive byer og bygder i Østfold.

Med dette forstår vi: I Østfold skal vi ha et effektivt, trafiksikkert, miljøvennlig og tilgjengelig transportsystem som møter befolkningens og næringslivets behov for lokale, regionale, nasjonale og internasjonale transport. Persontransportveksten tas med kollektivtransport, sykling og gåing.

4.2 Hovedstrategier

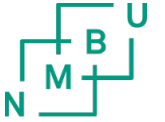
- 4) Geografisk tilpasning av tiltak ut fra transportutfordringer og regionale samarbeidsavtaler.
- 5) Fullføring av påbegynte og oppfølging av vedtatte prosjekter.
- 6) Iverksetting av tiltak som gir:
 - a. bedre utnyttelse av de ulike transportformenes fortrinn,
 - b. økt verdiskaping og flere arbeidsplasser basert på lokale/regionale fortrinn, og / eller
 - c. økt fysisk aktivitet og bedret folkehelse for befolkningen generelt og for prioriterte mål grupper spesielt.

for lavest mulig kostnad og minimerte miljø- og målkonflikter.

Regional transportplan for Østfold mot 2050

Vedtatt juni 2018

Plangrunnlag for areal og mobilitet, Viken

- Rom: **Viken**, samt framtidig fylkesinndeling
- Tid: **juni 2023-2030** jf. FNs bærekraftsmål for 2030 – indirekte "det 21. århundre" klimamål
- Innhold:
 - **romlige objekter** for samordning av areal og mobilitet – særlig ABS-relasjoner produserer mobilitet
 - instrumentelt **rammeverk** for videre avklaringer av arealutvikling og transportinfrastruktur
- Styringsyklus:
 - **rask omstilling**, 7 år fra vedtak
 - ny fylkesinndeling fra 2024
 - griper inn i kommunal planstrategi 2024, **KPA for 2026**, påfølgende sektorprosjekter, områdereguleringer, detaljreguleringer og byggesak

Spenningsfelter som strukturerer tid

1. Sosial, økologisk reproduksjon vs. markedsverdi (kapitalsyklus)
2. Substansielle temporaliteter (lokalsamfunn, fellesskap) vs. abstrakte temporaliteter (klokketid, produksjonskostnader, valgperioder)
3. Eiendomsverdi vs. strukturell konkurransekraft (ekstra-økonomiske faktorer)
4. Akselerert kapitalomløp (utvikling-omsetning) vs. langsiktig utvikling av infrastruktur
5. Regionforstørring vs. sosial kapital og arbeidsmarked i lokalsamfunnene

LANDTIME – Potensialer for teoriutvikling

- **I Norsk sammenheng:**

- Det norske plansystemet har ikke vært systematisk studert ut fra et tidsperspektiv.

- **Internasjonalt:**

- Voksende interesse for tidsdimensjonen det siste tiåret.
- Dominerende fokus på overgangen fra **modernistisk** til **postmodernistisk** historisisme (fortid, nåtid, framtid).
- Ontologisk debatt knyttet til framskritt: "refleksiv modernitet" og **risikosamfunnet**.
- Forskning på **romlige strukturer og utviklingsmønstre** med fokus på **politisk samordning** og langsiktig romlig dynamikk (GIS-relatert).
- Vi kan ikke se mange eksempler der man tar eksplisitt opp **bærekraftbegrepets** virkning på tidsstrukturen i planlegging
- LANDTIME m/ internasjonale partnere ser et potensial for **norsk og internasjonal teoriutvikling**.

Plan for formidling

- De viktigste målgruppene
 - Kommunal- og distriktsdepartementet
 - Andre forskere
 - Politikere
 - Fylker
 - Kommuner
 - Planleggere
 - Eiendomsutviklere
 - Bransje- og sektororganisasjoner
- De viktigste formidlingskanalene
 - Prosjektets hjemmeside
<https://www.nmbu.no/en/projects/node/44437> kombinert med «push» via SoMe
 - Vitenskapelige- og faglige konferanser
 - Vitenskapelige tidsskrifter kombinert med «push» via SoMe
 - Faglige tidsskrifter (*Kommunal Rapport, Stat og Styring, Plan, etc.*)
 - Dagspressen (kronikker, etc.)
 - NRK (Dagsnytt 18, etc.)

Takk for oppmerksomheten

knut.boge@nmbu.no

